

**Recerca sobre Educació Ambiental i del Consum en
un Món Globalitzat i Complex**

Codi: 43223
Crèdits: 6

Titulació	Típus	Curs	Semestre
4313815 Recerca en Educació	OT	0	2

Professor/a de contacte

Nom: Antoni Santisteban Fernández

Correu electrònic: Antoni.Santisteban@uab.cat

Equip docent

Antoni Santisteban Fernández

Merce Junyent Pubill

Breogan Tosar Bacarizo

Genina Calafell Subirá

Carles Anguera Cerarols

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

No existeixen

Objectius

La investigació en educació ambiental i educació del consum constitueix una oportunitat per a reflexionar i avançar en el disseny de currículums, models formatius i propostes competencials.

El mòdul pren com a punt de partida la investigació en educació ambiental, educació del consum i educació econòmica, com diverses maneres d'abordar, des de l'educació, les relacions entre les persones i el medi i entre les pròpies persones.

Cal afavorir la formació d'una ciutadania capaç d'afrontar els reptes que ens demana un món globalitzat i complex, que manifesta desajustaments i desigualtats a diverses escales. Visibilitzar el sexisme i les desigualtats, crear consciència i opinió fonamentada.

Competències

- Analitzar dades d'acord amb la seva natura i elaborar resultats d'acords amb els propòsits de la recerca.
- Aplicar els coneixements adquirits i la capacitat per resoldre problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb l'àrea d'estudi pròpia.

- Comunicar els resultats de la recerca, el coneixement adquirit i les implicacions per a la pràctica, i adequar-ne el registre al públic i als protocols formals.
- Comunicar les pròpies conclusions, i els coneixements i les raons últimes que les sustenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Desenvolupar valors professionals que incloguin ètica pròpia de la recerca en educació, en particular el respecte a la diversitat d'opinions i de manera de ser i de fer.
- Incorporar les TIC en el procés d'investigació, la cerca i la gestió de la informació, l'anàlisi de dades i la difusió i la comunicació de resultats.
- Integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació incompleta o limitada que inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels coneixements i judicis propis.
- Planificar recerques d'acord amb problemes relacionats amb la pràctica, tenint en compte els avenços teòrics en el camp de coneixement.
- Recollir dades per a la recerca en coherència amb l'opció metodològica triada.
- Reconèixer i relacionar els aspectes teòrics, empírics i socials del domini específic de recerca.
- Tenir coneixements que aportin una base o una oportunitat per ser originals a l'hora de desenvolupar i/o aplicar idees, sovint en un context de recerca.
- Tenir les habilitats d'aprenentatge que permetin continuar estudiant d'una manera que ha de ser principalment autodirigida o autònoma.
- Treballar en equip i amb equips del mateix àmbit o interdisciplinaris.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar els coneixements adquirits i la capacitat per resoldre problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb l'àrea d'estudi pròpia.
2. Buscar i analitzar referents teòrics.
3. Comunicar les pròpies conclusions, i els coneixements i les raons últimes que les sustenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
4. Conèixer els aspectes rellevants dels contextos propis de l'àmbit de l'educació ambiental i del consum i analitzar-los com objectes d'investigació.
5. Conèixer els corrents i tendències en investigació de l'educació ambiental i del consum.
6. Conèixer les relacions entre la formació del pensament crític, conflicte i desigualtat.
7. Desenvolupar valors professionals que incloguin ètica pròpia de la recerca en educació, en particular el respecte a la diversitat d'opinions i de manera de ser i de fer.
8. Determinar la informació i / o els subjectes implicats en l'estudi.
9. Elaborar conclusions tenint com a referència els objectius i qüestions de la recerca i els referents teòrics.
10. Identificar els diversos enfocaments d'investigació en el desenvolupament curricular de l'educació del consum i els models de formació de professorat en educació del consum.
11. Identificar problemàtiques d'investigació en l'educació ambiental i del consum i avaluar quines aproximacions metodològiques permeten donar-los resposta.
12. Identificar referents teòrics i avaluar la seva adequació per interpretar problemàtiques pròpies de la recerca en l'educació ambiental i del consum.
13. Impulsar models de formació de professorat en educació del consum.
14. Incorporar les TIC en el procés d'investigació, la recerca i la gestió de la informació, l'anàlisi de dades i la difusió i comunicació de resultats.
15. Integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació incompleta o limitada que inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels coneixements i judicis propis.
16. Jutjar la rellevància i pertinència teòrica i social d'una problemàtica d'investigació pròpia de l'educació ambiental i del consum.
17. Promoure la formació de professionals amb competències en educació ambiental i ambientalització curricular.
18. Redactar documents científics de síntesi per a ser presentats a diferents audiències.
19. Relacionar resultats en base a la seva procedència (fonts i / o instruments).
20. Tenir coneixements que aportin una base o una oportunitat per ser originals a l'hora de desenvolupar i/o aplicar idees, sovint en un context de recerca.

21. Tenir les habilitats d'aprenentatge que permetin continuar estudiant d'una manera que ha de ser principalment autodirigida o autònoma.
22. Treballar en equip i amb equips del mateix àmbit o interdisciplinaris.

Continguts

Àmbit 1: Educació Ambiental:

- Corrents en l'educació ambiental i tendències en la investigació.
- Complexitat i ambientalització. Formar a professionals amb competències en educació ambiental i ambientalització curricular.

Àmbit 2: Educació del consum:

- Enfocaments curriculars de l'educació del consum. Models de formació de professorat en educació del consum.
- Les relacions entre educació econòmica i educació del consum.

Àmbit 3: Educació crítica i globalització:

- Formació del pensament crític, conflicte, desigualtat i perspectiva de gènere.
- Construcció d'escenaris de futur

Metodologia

L'activitat formativa es desenvoluparà a partir de les dinàmiques següents: Classes magistrals/expositives per part del professor; lectura d'articles i fons documentals, anàlisi i discussió col·lectiva d'articles i fons documentals; pràctiques d'aula: resolució de problemes / casos / exercicis / tutories.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	70	2,8	
Lectura d'articles i fons documentals	40	1,6	
Resolució de problemes, pràctiques d'aula i estudi de casos	40	1,6	

Avaluació

La nota final serà el promig ponderat de les activitats previstes.

Per poder aplicar aquest criteri serà necessari obtenir com a mínim un 4 a totes les activitats, les realitzades durant el desenvolupament del mòdul i a la memòria/treball final del mòdul.

L'assistència a classe és obligatòria. Per poder obtenir una avaluació final positiva l'estudiant haurà d'haver assistit a un mínim d'un 80% de les classes.

El procediment de revisió de les proves es realitzarà de forma individual.

El lliurament dels tres treballs serà una setmana després de l'acabament de cada un dels tres blocs.

La correcció per part del professorat serà dins del mes següent del lliurament.

L'avaluació del mòdul es realitzarà mitjançant les activitats:

- Lectura i anàlisi d'articles científics
- Avaluació de propostes didàctiques
- Memòria / treball individual de mòdul

La distribució de l'avaluació serà la següent:

- Assistència i participació en les sessions, 10%
- Memòria d'avaluació d'una proposta didàctica, 45%
- Treball de reflexió individual a partir de les lectures i les activitats proposades a l'assignatura, 45%

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Activitats durant el desenvolupament del mòdul	30%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 22
Assistència i participació en les sessions	20%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 20, 22
Treball / memòria individual del mòdul	50%	0	0	1, 2, 3, 8, 9, 14, 15, 18, 21

Bibliografia

Educació ambiental i del consum

BAUMAN, Z. (2005). The liquid-modern challenges to education. In S. Robinson & C. Katulushi (Eds.), *Values in Higher Education*. University of Leeds.

BONIL, J.; CALAFELL, G. (2014) *identificación y caracterización de las concepciones de medio ambiente de un grupo de profesionales de la educación ambiental*. *Enseñanza de las ciencias*, 32 (3), 205-225

BONIL, J.; CALAFELL, G.; GRANADOS, J.; JUNYENT, M.; TARÍN, R.M. (2012) Un modelo formativo para avanzar en la ambientalización curricular. *PROFESORADO. Revista de Currículum y Formación del Profesorado*, 16(2), 145-163.

BONIL, J.; JUNYENT, M.; PUJOL, R.M. (2010). Educación para la sostenibilidad desde la perspectiva de la complejidad. *Revista EUREKA, Enseñanza y Divulgación de Ciencias*, 7, 198-215.

CALAFELL, G.; BANQUÉ, N. (2017). Caracterización de las concepciones de complejidad de un grupo de investigadores de la Educación Ambiental. *Enseñanza de las Ciencias*, 37(1), 53-69

CEBRIAN, G.; JUNYENT, M. (2014) Competencias profesionales en Educación para la Sostenibilidad: un estudio exploratorio de la visión de futuros maestros. *Enseñanza de las ciencias*, 32 (1), 29-49

HICKS, D. (2002) *Lessons for the future. The missing dimension in education*. London and New York: Routledge.

INNERARITY, D. (2010) *Incertesa i creativitat. Educar per a la societat del coneixement*. Debats d'Educació, 18. Barcelona: Fundació Jaume Bofill

INNERARITY, D. (2011). *La democracia del conocimiento. Por una sociedad inteligente*. Barcelona. Paidós.

JUNYENT, M. (2007) "The ACES Network: Greening the Curriculum of Higher Education" *Good Practices in Education for Sustainable Development: Teacher Education Institutions*, Paris: UNESCO

JUNYENT, M.; GELI, A.M. (2008) Education for sustainability in university studies: a model for reorienting curriculum. *British Educational Research Journal*, 34(6),763-783

SAUVE, L.(1999).Environmental education, between Modernity and Postmodernity. *Canadian Journal of Environmental Education*, 4, 9-35.

SAUVÉ, L. (2004) Una cartografia de corrientes de educación ambiental. En Sato, Michèle, Carvalho, Isabel (Orgs). *A pesquisa em educação ambiental: cartografias de uma identidade narrativa em formação*. Porto Alegre: Artmed.

SLEURS, W. (coord) (2008) *Competencies for ESD (Education for Sustainable Development)- Teachers*. Leuven, Bélgica

TILBURY, D.; WORTMAN, D. (2004) *Engaging people in sustainability*. Commission on Education and Communication, IUCN, Gland,Switzerland and Cambridge, UK.

UNECE (2012) *Learning for the future. Competences in Education for Sustainable Development*. Génève, Switzerland: United Nations Economic Commission for Europe

WALS, A.E.J.; van der HOEVEN, N; BLANKEN, H. (2007) *The acoustics of social learning: designing learning processes that contribute to a more sustainable world*. Utrecht: SenterNovem

Ciudadania econòmica i educació per al futur

ANGUERA, C.; SANTISTEBAN, A. (2016). Images of The Future: Perspectives of Students from Barcelona. *Journal of Futures Studies*, September, 21(1): 1-18.

ANGUERA, C. y SANTISTEBAN, A. (2012). El concepto de futuro en la enseñanza de las Ciencias Sociales y su influencia en la participación democrática. En De Alba, N.; García, F.; Santisteban, A. (eds.). *Educación para la participación ciudadana en la enseñanza de las Ciencias Sociales*. Sevilla: Díada / AUPDCS, vol. 1,391-400. (<http://didactica-ciencias-sociales.org/publicaciones/libros/>).

ANGUERA, A.; SANTISTEBAN, A. (2013). Las representaciones del futuro del alumnado. Un aspecto fundamental de la enseñanza de las ciencias sociales y de la educación para la ciudadanía. *Íber.Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, 73, 81-89.

HICKS, D. & HOLDEN, C. (2007). Remembering the future: what do children think? *Environmental Education Research*, 13, pp. 501-512.

INAYATULLAH, S. (1998b). Macrohistory and futures studies. *Futures*, 30(5), 381-394.

PAGÈS, J.; GONZÁLEZ, N. (2010). ¿Por qué enseñar y qué enseñar de la crisis económica actual en primaria y secundaria?, *Cuadernos de Pedagogía*, 405, 52-56.

LEGARDEZ A. (2001). *La didactique des sciences économiques et sociales ; bilan et perspectives*, Publications de l'Université de Provence.

MILLER, S.L.; VANFOSSSEN, P.J. (2008). Recent research on the teaching and learning of pre-collegiate economics. Levstik, L.S.; Tyson, C.A. (eds.), *Handbook of Research in Social Studies Education*. New York/London: Routledge, 284-304.

PAGÈS, J. (2005). La educación económica de la ciudadanía, *Cooperación Educativa*, 77, 45-48.

PAGÈS, J.; SANTISTEBAN, A. (coords.) (2011): *Les questions socialment vives i l'ensenyament de les ciències socials*. Barcelona: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona. Col. Documents, 97.

SANTISTEBAN, A. (1994). Democràcia, creativitat i aprenentatge de futurs. *Guix. Elements d'Acció Educativa*, 210, pp. 13-18.

SANTISTEBAN, A. (2008). Ciudadanía económica: comprender para actuar, *Iber. Didáctica de las ciencias sociales*, 16-25.

SANTISTEBAN, A. (2013). La alfabetización económica. *Uno. Revista de Didáctica de las Matemáticas*, 62, 21-30.

SANTISTEBAN, A.; ANGUERA, A. (2013). Las imágenes del futuro en los medios de comunicación y su influencia en la enseñanza de las ciencias sociales. Díaz Matarranz, J.J.; Santisteban, A.; Cascajero, A. (eds.). *Medios de comunicación y pensamiento crítico. Nuevas formas de interacción social*. Alcalá: Universidad de Alcalá/AUPDCS, 253-267.

SANTISTEBAN, A.; ANGUERA, C. (2014). *Education for the Future*: estado de la cuestión de la investigación y de la innovación desde la enseñanza de las ciencias sociales. Pagès, J.; Santisteban, A. (eds.). *Una mirada al pasado y un proyecto de futuro. Investigación e innovación en didáctica de las ciencias sociales*. Barcelona: Servicio de Publicaciones de la UAB / AUPDCS. Vol. 1, 659-667.

TRAVÉ, G.: *La economía y su didáctica en la educación obligatoria*. Sevilla. Díada, 1999.